

OFISI YA RAIS

TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA
MTIHANI WA MUHULA WA KWANZA WA MWAKA – NOVEMBA 2025
KISWAHILI 1

(Kwa Wanafunzi wa Shule na Watahiniwa wa Kujitegemea)

MUDA: SAA 3:00

MAELEKEZO

1. Karatasi hii ina sehemu **A, B, na C** zenye jumla ya **maswali nane (8)**.
2. Jibu **maswali yote** katika sehemu **A** na **maswali mawili (2)** kutoka kila sehemu ya **B na C**.
3. Sehemu **A** ina alama **20**, sehemu **B** ina **alama 40**, na sehemu **C** ina **alama 40**.
4. **Simu za mkononi na nyaraka zisizoidhinishwa** haziruhusiwi katika chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa karatasi ya majibu.

SEHEMU A (ALAMA 20)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1.

Andika sentensi upya kwa kufuata maagizo uliyopewa bila kubadili maana:

- a) Mwalimu **amefafanua** dhana ya lugha vizuri. (Geuza katika hali ya kutoelezwa)
- b) “Nitawasilisha kazi yangu kesho,” alisema mwanafunzi. (Geuza katika usemi wa taarifa)

- c) Wanafunzi walijadili mada kwa umakini. (Anza sentensi kwa: *Kwa umakini...*)
d) Lugha bora hutumika kwa ufasaha. (Onyesha umbo la kinyume kwa kutumia neno *si...*)

2.

Kamilisha sentensi zifuatazo kwa kutumia neno sahihi lililo katika mabano:

- a) Ufasaha wa kuzungumza unategemea _____ sahihi ya maneno. (chagua / chaguo / kuchagua)
b) Msamiati wa Kiswahili _____ kila siku kutokana na mawasiliano. (panuka / panuliwa / kupanuka)
c) Mwanafunzi mwenye bidii husoma maandiko _____. (changamani / changamfu / changamano)
d) Uelewa wa sarufi humsaidia mzungumzaji kutumia maneno kwa _____. (sahihi / sahihisho / kusahihisha)

SEHEMU B (ALAMA 40)

Jibu maswali mawili (2) pekee katika sehemu hii.

3.

Andika insha ya takribani **maneno 250** yenye kichwa:

“Umuhimu wa kumudu stadi za juu za Kiswahili katika maisha ya kitaaluma na kijamii.”

4.

Soma kifungu kifuatacho kwa makini kisha jibu maswali yanayofuata:

“Kukuza msamiati ni sehemu muhimu ya kujenga uwezo wa lugha. Msamiati mpana humwezesha mtu kueleza fikra kwa uwazi na kuvutia. Wanafunzi wengi wa Kiswahili hukabiliwa na changamoto ya kutumia maneno machache yanayojirudia, jambo linalopunguza ubunifu katika mazungumzo na maandiko. Njia bora za kukuza msamiati ni kusoma maandiko changamani, kushiriki mijadala, na kujifunza maneno mapya kila siku.”

Maswali:

- a) Weka wazi wazo kuu la kifungu hiki.
- b) Taja faida mbili (2) za kuwa na msamiati mpana.
- c) Eleza matatizo mawili (2) ambayo wanafunzi hukutana nayo katika kukuza msamiati.
- d) Taja njia mbili (2) za kukuza msamiati wa Kiswahili.

5.

Fupisha maelezo yafuatayo kwa maneno yasiyozidi **70**:

“Kutumia sarufi sahihi katika mawasiliano ni msingi wa kueleweka na kuheshimika. Lugha yenye makosa ya kisarufi hupoteza maana na huchafua hadhi ya msemaji. Wanafunzi wanapaswa kuzingatia kanuni za uundaji wa maneno, uambatano wa sentensi, na matumizi sahihi ya miundo ya kisarufi. Hivyo, mazoezi ya mara kwa mara na usomaji wa maandiko bora ni njia muhimu za kukuza ustadi wa sarufi.”

SEHEMU C (ALAMA 40)

Jibu maswali mawili (2) pekee katika sehemu hii.

6.

Jadili **stadi sita (6)** za juu za Kiswahili ambazo mwanafunzi anatakiwa kumudu ili awe mtaalamu wa lugha kwa vitendo.

7.

Eleza **njia sita (6)** zinazoweza kumsaidia mwanafunzi kukuza msamiati wake kupitia mazungumzo na maandiko changamani.

8.

Tathmini **changamoto sita (6)** zinazowakabili watumiaji wa Kiswahili katika kutumia msamiati na sarufi stahiki katika miktadha mbalimbali ya mawasiliano.